

Dzīvnieki

Mežā biji? Vilku redzēji? Bail bija?

Decembri mūsu senči devēja par vilku mēnesi. Decembri vilki pulcējās baros un sagaudojās, iedvēšot cilvēkiem bailes gan par mājlopu, gan savām dzīvībām. Tumšajās un garajās naktīs tas izklausījās sevišķi baisi. Laikam ejot, cilvēku attieksme pret šo plēsoņu ir mainījies, mainījis arī vilku skaits un, iespējams, arī pats vilks.

Vidējai un vecākajai paaudzei vilks saistīts ne tikai ar pasaku par "Sarkan-galviti un vilku" vai "Vilku un septiņiem kazlēniem", vai padomju laika popu-lārā multiplikācijas filmu par "Vilku un zakti". Daudzi no mums bērnībā ir dzir-dējuši krievi vien šausmīgākus nostāstus par vilku briesmu darbību karu un pē-cāra gados, kad vilki uzbruka cilvēkiem. To veicināja gan vilku skaita palielinā-šanās, gan tas, ka kara gados vilki bija dabūjuši arī est cilvēka gaļu. Pirms Otrā pasaules kara Latvijā bija palikuši tikai daži desmiti vilku, bet kara gados pēšēju skaits pieauga. Pēc kara to skaits sasnie-dza aptuveni tūkstoš, jo vilkus tolaik medīja. Otru maksimumu pēckāra ga-viņu vilku skaits sasniedza deviņdesmito gadsu vidū. Acmredzot pēlsoņas savai-rojumu jau laikos! Pašlaik vilku skaits ir samazinājies, bet, salīdzinot ar citām Ei-ropas valstīm, tikai Latvijā ir. To apliecī-na kaut vai medību sezonas atklāšāna šogad oktobrī, kad Vecumu mednieku kolektīva biedrs Veniamins Buzijans nošāva vilku. Vilku pēdas gan ir mani-tas. Ziemeļsāpurnis virsmežniecības me-dību un ugunsaprūzības dienesta vadītājs Laimonis Kļaviņš informē, ka pērn Alūksnes rajonā ir uzskaitīti 18, Bal-vu – 29, bet Gulbenes rajonā 15 vilki. "Vilkus uzskaita divas reizes gadā februārī. Vienreiz vilku pēdas uzskaita, kad ir uzkrītis sniegs, un apmēram pēc nedēļas – otrreiz. Vilku paliek mazāk tā-pēc, ka mežā aizvien vairāk ir tādu tievu, ^{arī} – strādā tehnikā, ik pēc diviem kvar-tāliem mežos tagad būvē arī meža ceļus," saka Vijakas mežniecības mežsargs Leonīds Kuzņecovs.

Liels, bet ne pelēks

Deviņdesmito gadu vidī Mežierības institūts šķa pirmo nacionālo vilku izpēti projekta ar mērķi – noskaidrot pašreizējo populācijas stāvokli. Projekts ilga trius gadus un noslēdzās decembrī. Pētījumiem ir noskaidrots, ka mūsu vilki ir līdzīgi kaimiņu populācijai – Polijas, Krievijas vilkiem. Tēviņi ir lielāki nekā mātītes, pieauguša tēviņa vidējais svars ir aptuveni 38 kilogrami, bet mātītes -35 kilogrami. Vilku tīkli pasākās droši var saukt par pelēci, mūsu mežu pelēči reti kad atbilst šim aprakstam. Pārsvāre tie ir pelēkbrūni, bieži vien dominē rūsgans dažoka tonis. Gaišāks un pelēcīgāks vilka dažoks kļūst vienīgi ziemā. Vilku ēdienkartes pētījumi atākl, ka vilku visiemljo- kāja barība ir savvaļas pārnāži - tās ir stirnas, staltbrieži, mežacūkas, bet mazāk ilņi, jo tie ir nopietni pretinieki, kas ne- aidaš stāties preti vilkam. Otrajā vietā iz pārnādzim atrodas bebrs, un tas nav nekāds brīnums, gēmot vērā bebru kājta pieaugumu pēdējo gadu laikā. Ķādziniekli vilkam par upurim kļūst īsaī reti, tie bležā vainojama pašu salmi- cieņu nevēžiā, atstājot lopus naktis ārā. Pēdējā laikā par vilku briesmu darlien-

Vilku portrets. Apbrīnāts, ka Latvijas mežos mīt aptuveni 550 vilku, visbiežāk šos dzīvniekus var manīt Kurzemes pusē, bet izņēmums nav arī Latgale un Balvu rajons, kur plēšīgo meža zvēri mēdz ieklist arī no Krievijas. Vilks ir viens no tiem dzīvniekiem, par kuru tautā ir visvairāk ticējumu, parunu un sakāmvārdiem, populārākais - "Vilks met spalvu, bet ne tikumu".

nekas briesmīgs nav dzirdēts. Visbiežāk no vilku uzbrukumiem cieš aitas un suņi. Žīgurs dzīvojošais mednieks Guntars Šīriņš zināja teikt, ka vilki pāris suņus jau ir aiznesuši Vecumu pagastā. Vairākus suņus vilki nokoduši Liepnā, Alūksnes rajonā. Vilks ir viltīgs un piesardzīgs meža dzīvnieks un cilvēkam acis lieku reizi nerādās. Žīguru meža muzeja vadītāja Anna Āze saka: "Strādājot mežā vai braucot uz darbu valī no darba, stirnas un lapsas redzot katru dienu, bet vilku un staltbriedi ieraudzīt var ļoti reti."

Vilku medības gluži kā seriāls

Aprunājoties ar ilggadējiem medniekiem, varēja noprast: kādreiz vilku medības vīriem bijis viens kārtīgs pļedzīvojums! Ilggadējais mednieks, tagad pensionārs Pēteris Vigulis no Žiguriem atceras, ka darba vietā pietika tikai pateikt, ka ir aplenkti vilki, lai medības varētu izmantot gan darba vietas transportu, gan dabūt no darba brīvu laiku. "Aplenkīti vilki," tas skanēja gluži kā indiāņu kaujas sauciens. Žiguru mežrūpniecības medību kolektīvs bijis pirmajā vietā medību sezonā nošaotu vilku skaita ziņā. Saviem spēkiem mednieki sagatavojuši gan karodziņus, gan špores, ar ko ierobežot aplenkto vilkus. Bija tā, ka vilkus ielenca, bet arī vakars un tumsa klāt. Ko darīt? Apkārt kvartālam nostiepa špori ar karodziņiem un atstāja dielē nākošajai dienai. Un, ko domā, vilki sēdēja šajā kvartālā visu nakti. Lielākais vilks, ko nometījis Pēteris Vigulis, svēra aptuveni 80 kilogramus. "Knāpi trijāti vilkām," viņš atceras. Divi viņa nošaotu vilku galvaskauši izpelnījušies lieta medaļas. Par katru nošaotu vilku sagādes kantoris toreiz maksāja 150 rubļus. Vīriem bija interese vilkus medīt. Arī Leonīds Kuzņecovs atceras, ka bija laiks, kad Žiguru mednieku kolektīvs gadā nošāva 5-8 vilkus, bet tagad ir samazinājis ne vien vilku skaitu, bet arī interesi par vilku medībām. "Jaunie mednieki ne visai vēlas medīt vilkus, jo šādas medības prasa daudz entuziasma, jātērē līdzekļi, bet ieguvuma nekāda. Arī trofeja tiek tikai vienam medniekam," savas domas pauž A.Āze. Savukārt G.Širņiš uzskata, ka vilkus nošauj *uzullo*, medļot citi *meža dzīvniekus*, un vilku medības vairs

nav jāriko. "Uz *dullo* nošauj vairāk nekā pusi no atļauto vilku skaita," viņš saka.

Pērņ Alūksnes rajonā nometdi 5, Balvu un Gulbenes rajonos katrā 2 vilki. 2007./2008.gada vilku medību sezonā, kas sākās 15.jūlijā un ilgs līdz noteiktā nomedišanas limita sasniegšanai, bet ne ilgāk par 31. martu, ilgaikais pieļaujamais vilku nomedišanas apjoms Latvijā ir 130 dzīvnieki. Ziemeļaustrumu virsmežniecības teritorijā jau nometdi 4 vilki, Alūksnes rajonā 2, bet Balvu un Gulbenes rajonos pa vienu katrā. Latvijā jau nometdi aptuveni puse no šajā sezonā pieļaujamā dzīvnieku nomedišanas apjoma. Ziemeļaustrumu virsmežniecības medību un uguns apsardzības dienesta vadītājs L.Kļaviņš lēš, ka vairāk vilku katru gadu nometdi Kurzemes pusē. Taču pelēču pietiek arī citiem medniekiem. "Visa atkarīgs no sniega un pašu mednieku aktivitātes", saka L.Kļaviņš.

Nāk uz Latviju trenkāt stirninas

Aprunājoties ar medniekiem, uzzināju arī interesantu notikumu, kad vilki uzvedas vald neraksturīgi. Mednieks Imants Boriss SIA "Žiguru MRS" strādā ar jaudīgu meža izstrādes tehniku. Aptuveni pirms mēneša, strādājot Vilakas pusē, netālu no Krievijas robežas, viņš tehnikas starmešu gaismā pamanījis trīs vilkus. "Domāju, ka tā bija vilku ģimene: vecais vilks, jaunais vilks un vilku mamma. Vilki nevarēja tikt pāri pielijušajam un izbrauktajam meža ceļam, neieņģimtot dubjos, bet viņi arī nebēga no traktorā mežā, kaut arī stūrēju viņiem gandrīz val virsū. Par to, ka tie bija vilki, nešaubos. Vilkus var pazīt pēc stājas. Vilki droši vien devās no Krievijas uz Latviju patenkāt stīmiņus, jo pie mums to pašlaik ir diezgan daudz," saka I.Boriss. Reiz medībās viņš paspējis arī eglišu smalcē, bet brīdī, kad mednieks pietupies, lai viņu neredz, kā –spudūksni no tās pašas egļu smalcē izlēcis vilks, pārlēcis pāri nostieptajām virvēm ar karodziņiem un aizskrējis, lai arī citreiz vilki karodziņiem netuvojas ne par ko un ielenkumā var nosēdēt pat vairākas dienas. Acmirdzot vilkam izbīstis bija tik liels, ka nepamanīja karodziņus. Bet citā reizē, dzenot pēdas vilkiem, Imāntam pašam pa pēdām bija gājis lācis. Aptuveni trīs kilometrus.

Īsumā

"Zelta caunai" rāgi aiziet secen

Sestdien medību kolektīvs "Zelta cauna", medījot Vīlajas mežniecības teritorijā, ievainoja staltbriedi. Dzirvnieku ievainoja medību kolektīva vadītājs Vilius Šupe. Ievainotais staltbriedis aizgāja no medniekiem, pazūdot šķībēnu mednieku kolektīva apsaimekošanā esošajās medību teritorijās. Medību likums un mednieku ētika neļauj ievainoto dzīvnieku atstāt bada nāvei vai saplosīšanai pļesīgajiem meža zvēriem, tādēļ "Zelta caunas" mednieku kolektīvs kārtoja dokumentus un sazinājās ar šķībēnu medniekiem, lai varētu izsekot un nomedīt ievainoto staltbriedi. Šķībēnu mednieku palīdzība bija nepieciešama arī tāpēc, ka "Zelta caunas" mednieki tik ļoti nepārzina cita mednieku kolektīva medību teritoriju. Arī bada medniekiem nebija labvēlīga: te sniga, te kusa, te putnāja. Pēc divu dienu pūlēm medniekiem beidzot izdevās ielenkt un nošaut ievainoto dzīvnieku, kurš devās Krievijas virzienā. Staltbriedi nošāva šķībēnietis Ainārs Milklāns. Viņš tagad ir arī medību trofejas īpašnieks. "Zelta caunas" kolektīva vadītājam Viliam Šupem skaitīte rāgi šoreiz aizgāja secen. Staltbriedis bija ievainots barības vadā un izdzīvot viņš nespētu.

Skaista trofeja. Mednieks Ainārs Milaknis ar nošauto staltbriedi.

Sākusies lūšu medību sezona

1.decembrī sākas lūšu medību sezona, kas turpināsies līdz 31. martam. Ziemeļjaurumā virsmēzniecībā, triju rajonu – Alūksnes, Balvu un Gulbenes – medniekiem šajā sezonā ir atļauts nomedīt 19 lūšus. Pagājušajā gadā lūšu līmits bija noteikts katrai rajona virsmēzniecības atsevišķi – Alūksnes rajonā varēja medīt 10, Gulbenes un Balvu rajonā – pa 5 lūšiem katrā, bet sezonas beigās bija nomedīts 21 lūsis visos trijos rajonos kopā. Visu izskirs sniegs. Ja būs sniegs, mednieki varēs iet pa pēdām un medīt. Kad līmits, nomedīt atļauts 19 dzīvniekus, būs sasniegti, tālākas atkaras no situācijas: ja kopējais nomedījamo lūšu skaits valstī vēl nebūs sasniegts, medīt varēs arī mednieki Balvu, Alūksnes un Gulbenes rajonos. Valstī šajā sezonā drīkst nomedīt vairāk nekā 80 lūšus. Vairāk lūšu atļauts medīt Vidzemē un Latgalē. Ziemeļvidzemē mežos lūšu ir vairāk nekā citur.

Meklejam atbildi

Baroti gulbji lidot neiemācīsies

Gan Rēzeknes reģionālās vides pārvaldes dabas aizsardzības daļā Balvos, gan "Vaduguns" redakcijā iedzīvotāji ir griezušies ar vēlēšanos, lai kaut ko darām gulbju labā, kuri nav aizlidojuši uz siltajām zemēm, bet ik reizi, uznākot stiprākam salam, iesalst ezerā.

Rēzeknes reģionālās vides pārvaldes dabas aizsardzības daļas vecākā inspektore INDRA BREIDAKA skaidro: "Lukumos, kas nosaka reģionālo vides pārvalžu uzdevumus, nav noteikts, ka ievainotiem un atrastiem putniem jāsniedz palīdzība. Tas, ka cilvēki mēģina glābt putnus, patiesībā izjauc dabisko ķēdi, tādēļ pieradinātie gaiputni un to bērni projām vairs nelidos, un sākas geometriskā progresija. Gaiputni, kuri netiek pieradināti pie barības, iestājoties aukstam laikam, aizlido. Gulbis var paciest arī zemas temperatūras un pārlidojot uz siltām vietām. Palīdzēt putniem - tas ir labas gribas apliecinājums, bet jāizvērtē, kad šī palīdzība dara labu un kad - postu. Balvos, jo īpaši pie pansionāta, gulbis baro, tādēļ tie arī neaizlido līdz citiem, kad ir laiks doties projām. Šos putnus nav aizliegts izmīnīt, ja kāds cilvēks to vēlas, bet skaidrs ir viens, ka arī nākošgad viņi projām nelidos.